מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לזהות פעלים מגזרות הנחים: ל"ה/י, פ"י/ו, ע"ו/י וחסרי פ"נ
- לאתר את האות הנעלמת או הנבלעת בשורש הפועל
- להשתמש בשיטת הבלש כדי לחשוף שורש חסר בפועל נתון

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – שיטת הבלש – סדר הצעדים

1. לזהות את הפועל ואת זמן הפעולה שבו הוא מופיע
2. לחפש צורות נוספות של אותו פועל בבניינים או בזמנים אחרים
3. לאתר את שתי האותיות הקבועות שחוזרות בכל הצורות
4. לשער איזו אות נעלמה או התחלפה (י, ו, ה או נ)
5. לבדוק את ההשערה מול פועל דומה מאותה גזרה

חלק ב' – זיהוי גזרה

1. א – ל"ה/י
2. ג – פ"י/ו
3. ב – ע"ו/י
4. ד – חסרי פ"נ
5. ב – ל"ה/י
6. א – פ"י/ו

חלק ג' – נכון או לא נכון

1. נכון – למשל בנה, שורשו ב-נ-י, אבל נכתב עם ה בסוף
2. לא נכון – באות הנעלמת היא האות האמצעית, למשל קום, שיר
3. נכון – האות נ נבלעת באות שאחריה בצורת העתיד
4. לא נכון – האות הנחה בגזרה זו היא הראשונה בשורש

חלק ד' – השלימו את האות או המילה החסרה

1. בנה
2. פ"י/ו
3. ו
4. ייפול

חלק ה' – התאמת פועל לגזרה

1 – ה (ל"ה/י)
2 – א (פ"י/ו)
3 – ד (ע"ו/י)
4 – ג (חסרי פ"נ)
5 – ב (ל"ה/י)

חלק ו' – כתיבה קצרה

1. מזהים את הפועל, מחפשים צורות נוספות שלו, מוצאים את האותיות הקבועות ומשערים איזו אות נעלמה או התחלפה
2. לדוגמה: קם – שורשו ק-ו-ם; שר – שורשו ש-י-ר

כרטיס יציאה – מה לחפש

- האות הראשונה בשורש, י או ו
- למשל נפל, נתן או נסע
- לזהות את הפועל ואת זמן הפעולה שבו הוא מופיע

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח כל יחידה בדוגמה אחת מהלוח ולתרגל יחד את חמשת צעדי שיטת הבלש לפני העבודה העצמית
- כדאי לחלק את התלמידים לזוגות בחלק ההתאמה כדי לעודד דיון על זיהוי הגזרה
- בפריטים המסומנים כקשים אפשר להציע רמז של פועל נוסף מאותה גזרה

דף תרגול: בלשי השורש – גזרות הנחים

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

יש פעלים שבהם אות אחת מהשורש נעלמת או משתנה. בדף הזה נלמד למצוא איזו אות חסרה ולאיזו קבוצה (גזרה) שייך הפועל.

מילון קטן:

נח	אות שורש שנעלמת או מתחלפת בחלק מצורות הפועל
גזרת ל"ה/י	גזרה שבה האות השלישית בשורש (י) נעלמת או נראית כה בסוף המילה
גזרת פ"י/ו	גזרה שבה האות הראשונה בשורש (י או ו) נעלמת בחלק מהזמנים
גזרת ע"ו/י	גזרה שבה האות האמצעית בשורש (ו או י) נעלמת
חסרי פ"נ	גזרה שבה האות הראשונה בשורש (נ) נבלעת באות שאחריה
שיטת הבלש	דרך שיטתית בחמישה צעדים למציאת אות שורש חסרה
שורש	שלוש האותיות (או יותר) שמהן בנוי הפועל
בניין	התבנית שבה מוטה הפועל

1 חלק א' – שיטת הבלש – סדר הצעדים

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	לאתר את שתי האותיות הקבועות שחוזרות בכל הצורות
☐	לזהות את הפועל ואת זמן הפעולה שבו הוא מופיע
☐	לבדוק את ההשערה מול פועל דומה מאותה גזרה
☐	לחפש צורות נוספות של אותו פועל בבניינים או בזמנים אחרים
☐	לשער איזו אות נעלמה או התחלפה (י, ו, ה או נ)

2 חלק ב' – זיהוי גזרה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. הפועל בנה שייך לאיזו קבוצה?

א) ל"ה/י ב) פ"י/ו ג) ע"ו/י ד) חסרי פ"נ

2. הפועל ישב שייך לאיזו קבוצה?

א) ע"ו/י ב) חסרי פ"נ ג) פ"י/ו ד) ל"ה/י

3. הפועל קם שייך לאיזו קבוצה?

א) פ"י/ו ב) ע"ו/י ג) ל"ה/י ד) חסרי פ"נ

4. הפועל נפל שייך לאיזו קבוצה?

א) ל"ה/י ב) ע"ו/י ג) פ"י/ו ד) חסרי פ"נ

5. הפועל קנה שייך לאיזו קבוצה?

א) חסרי פ"נ ב) ל"ה/י ג) ע"ו/י ד) פ"י/ו

6. הפועל ירד שייך לאיזו קבוצה?

א) פ"י/ו ב) ל"ה/י ג) חסרי פ"נ ד) ע"ו/י

3 חלק ג' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בגזרת ל"ה/י האות האחרונה בשורש היא י, גם אם בכתיב נראית ה בסוף המילה	☐	☐
2	בגזרת ע"ו/י האות הנעלמת היא תמיד האות הראשונה בשורש	☐	☐
3	בפועל נתן האות נ נבלעת בחלק מהצורות, למשל בעתיד ייתן	☐	☐
4	בגזרת פ"י/ו האות הנחה היא תמיד האות האחרונה בשורש	☐	☐

4 חלק ד' – השלימו את האות או המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. בפועל "_____" (שורשו ב-נ-י) האות האחרונה היא י למרות שבכתיב רואים ה

2. הפועל "ישב" שייך לגזרת _____

3. בפועל "קם" (שורשו ק-ו-ם) האות הנעלמת היא _____

4. בעתיד הפועל "נפל" הופך ל-"_____" והאות נ נבלעת

5 חלק ה' – התאמת פועל לגזרה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. קנה	___	**א.** פ"י/ו
2. ידע	___	**ב.** ל"ה/י
3. גר	___	**ג.** חסרי פ"נ
4. נגע	___	**ד.** ע"ו/י
5. ראה	___	**ה.** ל"ה/י

6 חלק ו' – כתיבה קצרה

ענו בקצרה.

1. הסבירו בשניים-שלושה משפטים מהי שיטת הבלש לאיתור שורש חסר

2. בחרו פועל אחד מגזרת ע"ו/י וכתבו מהו השורש המלא שלו

כרטיס יציאה

מהי האות הנעלמת בגזרת פ"י/ו?

תנו דוגמה לפועל מגזרת חסרי פ"נ

מה הצעד הראשון בשיטת הבלש?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀